

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Nicolai Cavssini Trecensis, E Societate Iesv, De Eloqventia
Sacra Et Hvmana Libri XVI**

Caussin, Nicolas

Coloniae Agrippinae, 1634

Atheniensium Fora varia: Et eorum ratio.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70090](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70090)

Hi ab vna muri parte sculpti triginta erant absque manibus, & in medio iudicij princeps, cuius à collo suspensa veritas penderet, & oculis esset subglauis, librorum cumulo circumstante, hæc imagines præ se ferebant, iudices integros esse debere: Prætores solam respicere veritatem.

Iudiciorum ratio apud Ægyptios.

Totam iudiciorum rationem idem Diosdorus, lib. 4. cap. 3. persequutus est.

Iudicia, inquit, non vulgari cum diligentia fiebant: existimabant enim sententiarum lato es, maxime esse ad communem vitam momenti, in vtramque partem: Nā punire nocentes, auxilium ferre oppressis, optimam ad prohibenda mala facinorā viam præstant. Pecuniam vero delicti pecunia, aut gratia tolli, existimabant confusionem vitæ communis fore.

Quamobrem ex vrbibus clarioribus, vt Heliopoli, Memphi, Thebis, viros optimos eligebant, quos iudicij præficerent: qui iudicium confessus, neque Athenarum Areopagitis, neque Lacedæmoniorum Senatui cedere videbatur.

Postquam hi conuenerant, triginta numero inter se eligebant optimum virum, quem iudicij principem constituiebant: in locum cuius ciuitas alium Iudicem substituebat.

Veritatis
imago à
iudice col-
lo appensa
sunt.

His omnibus victus, sed principi opulentior à rege dabatur. Is aurea catena signum varijs ornatum lapidibus, à collo suspensum, quod appellabant veritatem, gestabat.

Cæptis iudicij, ac signo veritatis à principe proposito, omnibusque legibus, quæ octo libris continebantur, in medio eorum constitutis, mos erat accusatorem scribere ea, in quibus alium accusabat, modumque patrate iniuriæ, aut damni facti, quantumque eam æstimaret.

Rursus accusatori, reoque inuicem respondendi locus erat. Ita bis auditis litigatoribus, cum iudices de controuersia quaesissent, princeps signo veritatis in partem verioreni versosententiam ferebat.

Hic mos iudiciorum apud Ægyptios erat, existimantes accusantium excusantiumque altercatione, & scriptis veritatem maxime eliciri posse.

Sanè oratorum ars, hypocritarum fraudes, lachrymæ periclitantium, multos à recto, veroque iudicio auerterunt.

Videre quidem licet, aut errore, aut affectione aliqua, aut misericordia, aut oratione dicentis, sæpius reos à iudicibus fuisse absolutos.

Verùm, si aduersarietium scripta penitus intelligantur, existimant iudicari rectius, veluti nota veritate, posse, cum neque ingenio, neque industria, neque mendacio, neque audacia, neque arte iudicia peruerterentur, sed cuique esset commune ius: tum quia tempus dabatur accusatori, reoque disceptandum; tum quia Iudices, ex eorum responsis elicent veri iudicij modum.

Sacerdotes Iudices.

Et de Saphiro Veritatis.

Ægyptiorum sacerdotes olim etiam iudices erant, & quidem inter eos princeps erat sententiæ maximus natu, & in omnes statuendi ius habebat. *Ex Æliano.*

Eum, omnium hominum esse iustissimum, & sincerissimum oportebat, qui circa collum, vt diximus, imaginem ex saphiro gemma confectam gestabat, quæ vocabatur veritas, Ælianus, lib. 14. vet. histor.

Ægyptijs quoque Regibus (quod & supra attigimus) ex præscripto legis antiquæ moris fuit, Iudices mox futuros iureiurando adigere, ne si Rex quidem iniusti quippiam iniunxisset, à virtutis medio declinatos, nec lineam omnino (quod dicitur) moturos.

Atheniensium fora varia.

Et eorum ratio.

G A P V T XVII.

Et quidem, in ea re Atheniensium natio non minus litigiosa, quam ingeniosa, Persarum quoque, & Ægyptiorum curas, cautionesque superauit; quod licet ex tot foris, quæ ipsi habuerunt, colligere: de quibus Pollux, Onomast. lib. 8.

Fora.

Fora (inquit) Atheniensium ἀρειοπάγειος, vicus Martius, iudicabat verò actiones cædis, & vulneris ex prædestinatione incendij, & veneficij, si scilicet quis dans occidisset: fiebat autem contestatio, & deinde iudicium προσημαζέσθαι δὲ, οὐκ ἔστιν, οὐδὲ οἰκτιρέσθαι.

Exordijs uti in Areopago non licebat.

Exordijs uti non licebat, aut affectuum commotione.

Post primam autem sententiam exilium licebat capere, si quis parentes occidisset.

Menibus verò singulis, tribus diebus continuis ius dicebant: quarta scilicet mensis deficientis, tertia, & secunda.

Novem principes, qui singulis annis, post sensum datum semper Areopagitis addebantur, sub dio iudicabant.

Cædis autem actiones intendere licebat vsque ad contobrinos, & iureiurando inquirete, quisnam mortui cognatus sit: sicque familiaris fuerit, accusatur, & telegatur.

In hoc ius dicitur de cædibus multè cõmissis. ἐν τῷ τῷ λαγχάνεται περὶ τῶν ἀκουσίων φόνων, inquit Pollux. Nam post Troie excidium, Græcorum quidam Palladium habentes Phalero appulerunt, & perignorantiam ab incolis occisos, abiectos esse, & horum quidem nullus viuis appulit. Acamas autem iudicavit Græcos esse, qui Palladium habent, & si quidem sepultos. secundum Dei oraculum, ignotos nominarunt: illud verò constitutum est Palladium, & de fortunis ibidem iudicant.

Areopagi picturam, quam Iul. Pollux omisit, habet Pausanias in Atticis.

In Areopago (inquit) ara erat Mineræ deprecatrix, ἀρείαι, quam erexerat Orestes iudicio solutus.

Argenti præterea lapides, ἀργυρολίθοι, in quibus rei, & accusatores sedebat, & hunc quidem contumeliæ, illum impudentiæ vocabant, τὸ τὸ ὑπερηφάνους, τὸν δὲ ἀναμειδίους.

Proxima xdes Eumenidum ἡνὸς ἑμνῶν, quibus tamen in forma nihil erat horribile.

Rei absoluti sacra faciebant Plutoni.

Denique Plutonis, Mercurij, & terre simulachra, quibus sacra faciebant, qui in causa capitis fuerant absoluti.

Forum apud Delphinium τὸ ἐπὶ δελφίνῳ ἰδρύθη ἢ ὑπὸ τῷ Αἰγέας λέγεται δὲ Ἀπόλλωνι δελφινίῳ, ἢ ἀρτέμιδι δελφινίῳ, id est, ab Ægeo constitutum est, dedicatum autem est

Apollini Delphinio, & Delphiniz Dianæ.

Primus ibi iudicatus est Theseus, expians cædem ab illo occisorum latronum, & Pallantidarum, quos occidisse quidem confessus est, hoc autem iure fecisse affirmavit.

Forum in Prytaneo, τὸ ἐπὶ πρυτανείῳ δὲ καλεῖται περὶ τῶν ἀποκτείναντων, καὶ ὄσιν ἀφαινεῖται, ἢ περὶ τῶν ἀφύχων τῶν ἐλαπίσθοντων, ἢ ἀποκτείναντων, id est, Ius dicit de occisis, si ignoti fuerint, & cadaueribus incidentibus, aut interceptis.

Hoc autem forum Tribunum reges constituerunt, quos oportebat incidens cadauer eijcere.

Forum purci, τὸ ἐν φιάτῳ, ἐν τῷ ἐκκινεῖται ἢ τῆς τῶς φεγγίτων, ὑπὸ ἀκασίῳ φόνος ἀπία, δευτέρῳ ὄσιν ἀκασίῳ προσλάβοι, id est, Ibi iudicabatur, si quis exulum de cæde fortuita accusaretur, & secundum actionem voluntariæ cædis acciperet.

Erat & in mari iudicium, κατὰ τὸν ἐν ἀνία προσαλειύσαντα τῷ ἡνὸς, οἱ προσαπτόμενοι, ἀπὸ τῆς νεῶς ἐχρῆν ἀπολογεῖσθαι, καὶ ἀποβῆδραν, καὶ ἄγκυρας εἰς τὴν γῆν βαλλόμεναι, id est, & rem quidem adnavigantem, & non tangentem terram, à naue defensionem sui dicere oportebat, neque scalam, neque anchoram terræ iniicientem.

Forum in Lycæ, à quo Lyci decas, τὸ ἐπὶ λυκάῳ, ἐφ' οὗ, καὶ ἡ λυκάδων, καὶ ἡραὶ ἢ ἰδρυται αὐτῷ ἐχων τὴν ἡραὶ μορφήν, id est, Iunonis istic templum constitutum erat, habens feræ formam.

Helizæam maximum inter omnia fora fuisse testatur Pausanias.

Vlpianus autem ita dictum affirmat, aut quod eò maxima hominum multitudo conuocaretur, aut quod à sole locus illustraretur.

Heliza verò quingentorum erant, ut ait Pollux, ἢ ἡλιεία δὲ πεντακοσίων. Deinde: si verò mille iudicibus opus erat, duo fora coniungebantur, si quem ille, & quingentis tria.

Calculos autem duos habebant æneos, perforatum, & non perforatum, & vnam cui calculus impositus erat, quem calculus immittebatur.

Deinde duos habebant vinas, quarum hæc quidem ænea, altera verò lignea erat; & hæc quidem condemnatoria, illa verò absolutoria.

zia, & nea operculum superiacēbat, vnius cal-
culi foramen habens, quo postea arcana magis
iudicantes, contra suspectos vtebantur.

Forum denique finibus circumdabatur, iu-
bente quidem Rege.

Thefinoretis autem forum implentibus, fu-
a:um ambitus à quinquaginta pedum spatio
ducebatur, & ministri astabant publici, ne quis
iudicio non indigens accederet.

Fori porro iudicialis ianua, κυκλίδης dicun-
tur, quas Romani cancellatas vocitant.

Trigonum forum aliud dicebatur à loci
forma.

Parabystum ab obscuro, in quo situm est,
loco.

Magnum verò Metichi forum, ab arti-
fice Meticho sic dictum est, vt ait Polihx.
τὸ Ἰ Μητίχου δηκαστήριον μέγα, οὐρα κληθεῖν,
ἀπὸ ἀρχιτέκτονος Μητίχου.

Ἐπίται numero quidem erant quinquagin-
ta, & vnus. Dracon autem hos constituit de
optimatibus electos. Ius autem dicebant san-
guinistreis in quinque iudicijs.

His vero Solon Senatū ex Areopago ad-
didit.

Pene autem ludibrio habitum est Epheta-
rum iudicium.

Dicti autem videntur, quod primum Rege
iudicante fortuita cædis reos, Dracon Ephie-
tis iudicium hoc permisit, ἰφίταιμον, hoc est,
translatitium, id à Senatu faciens.

Romani Iudices.

CAPVT XVII.

Romani longè minus primis tempori-
bus, in iudicijs, ac litibus occupati fue-
runt: Testatur quidem illud, quod in
maxima litium raritate, forum nullum erat de-
finitum, vnde illud Virgilij.

Indicitque forum, & Patribus dat iura vocan-
tis.

Forum a-
cutis lapi-
dibus cur-
strauerit
Cato.

Reges Ro-
mani iu-
dices.

Quamobrem Cato Cenforius, cum desig-
natam litibus sedem populus adornaret, pau-
mento que insterneret, id fieri quam acutissi-
mis lapidibus curauit, ne gens Martia lingiosis
operibus paulatim assueceret.

Quanti tamen iudicia fecerint, declarat Di-
onysius Halicarnassensis, lib. 2. qui inter Re-
gis potissima munia recenset, ἢ ἢ ἀδικημά-
των τὰ μέγιστα δικάζειν.

Transijt deinde hæc potestas ad Consules,
qui, vt ait Suidas, erant πρόβουλοι ἢ προή-
γοροι τῆν Ρωμαίων πῶλιν δικοῦνται:

Et statim communicata cum Senatu. Nam
ordo iudicum primis temporibus tantum fuit
penes Senatū, vt testatur Polybius lib. 6. Le-
ge demum Gracchi iudicia ad equites transla-
ta, vt liquet ex Appiano, & Velleio Paterculo.

Sed maximè ordinarij iuris disceptatores
Prætores fuere, qui post annum sexcentessimū
quartum, cum essent perpetuæ quaestiones in-
troducæ. Carbone forum tenente sunt insti-
tuti, vt habet Cicero in Bruto.

Sed nos hæc obiter, vt antiquorum curam
penes iudicia ostenderemus.

De Iudice.

Ex Philone Iudæo.

CAPVT XVIII.

Præclari Iudicis conditiones Philo Iu-
dæus paucis complexus est.

Primum, inquit, requiritur, vt sit:
παντὸς ἀλόγου πάθους, καὶ πείσῃς κακίας
ἀμίτητος, vt syncerum animū habeat, &
nullis prauis affectibus obnoxium, quod fiet, si
is, qui iudicaturus tribunal ascendit, iudicari se
non minus, quàm iudicare cogitet.

Iudicis
virtutum.

Facilis est recti persuasor innocens Iudex,
contra nullas culpas timet reus, quas habere
repperit cognitorem.

Synceri autem animi magna pars syncera
religio, idcirco iudex, Coll. 1. Authentic. apud
Iustinum iuratur;

Κοινὸν κὸς εἶμι τῆ ἀγία τῆ θεῶ καθολι-
κῆ, ἢ ἀποστολικῆ ἐκκλησία, καὶ κατ' οὐδένα
τρόπον ἢ ἰσχυρὸν ἐναντιωθῆναι αὐτῆ.

Secundum, quatuor primarijs virtutibus
eminere debet: Prudentia, ne decipiatur; for-
titudine, ne leuiter in seletatur; temperantia,
ne voluptatibus corporis animi acies hebescat;
iustitia eius anima est.

Hoc ipsum Plato confirmat, & de legib.
μηδὲ τοὺς δικαστὰς ἐνεργῶς ὄντας οἶ, ἔγνε-
σαι.

Tertium, Cauendū illi, ne incerta pro cer-
tis accipiat, fidat oculis potius, quàm auribus.